

'KRATKO' UPUTSTVO ZA UPORABU

piše: Danko Markovinović,
dipl.ing.geod.

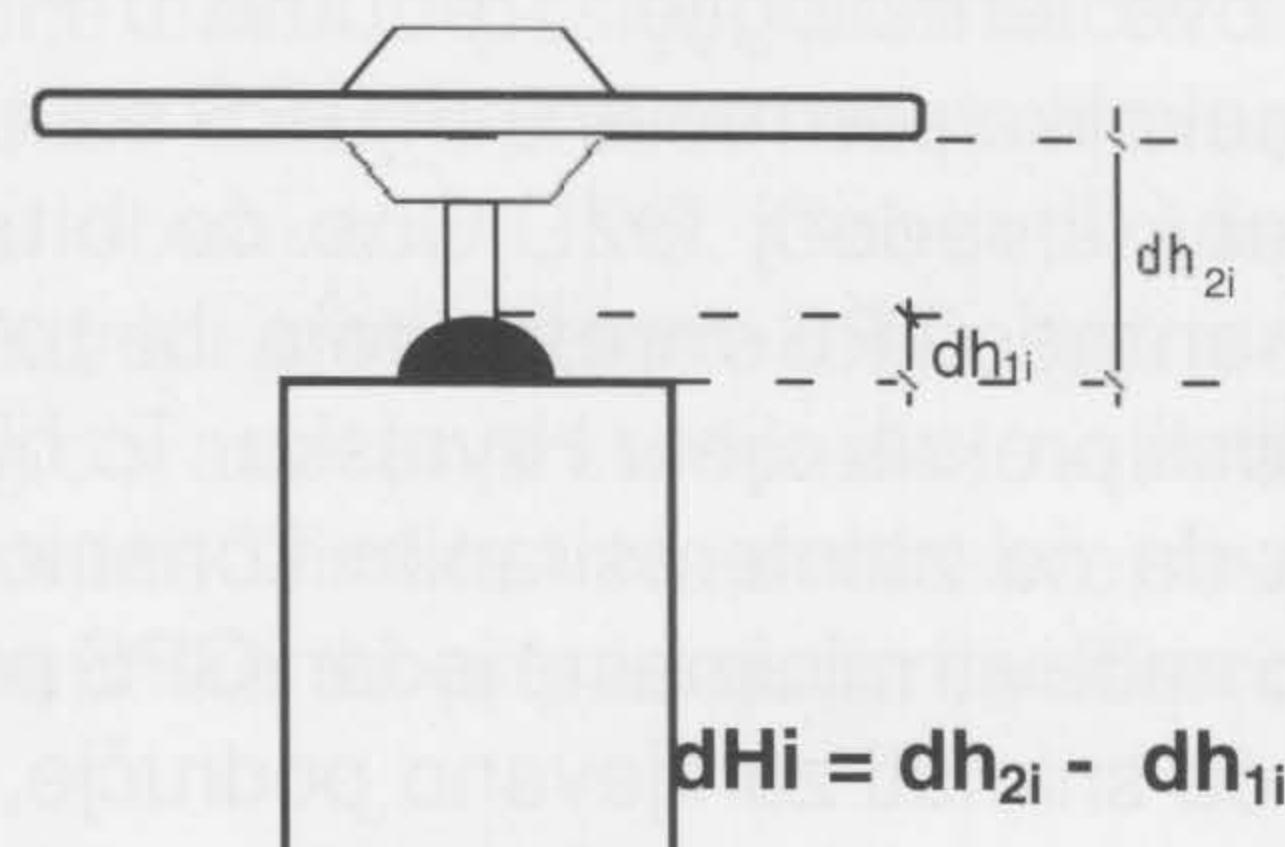
Ovim kratkim uputstvom želim olakšati cijenjenim kolegicama i kolegama studentima obavljanje vježbi iz kolegija "Satelitska geodezija II", kao i pohađanje usmjerena "Satelitska i fizikalna geodezija" gdje se koristi ovaj tip GPS prijamnika.

STATIČKA METODA MJERENJA

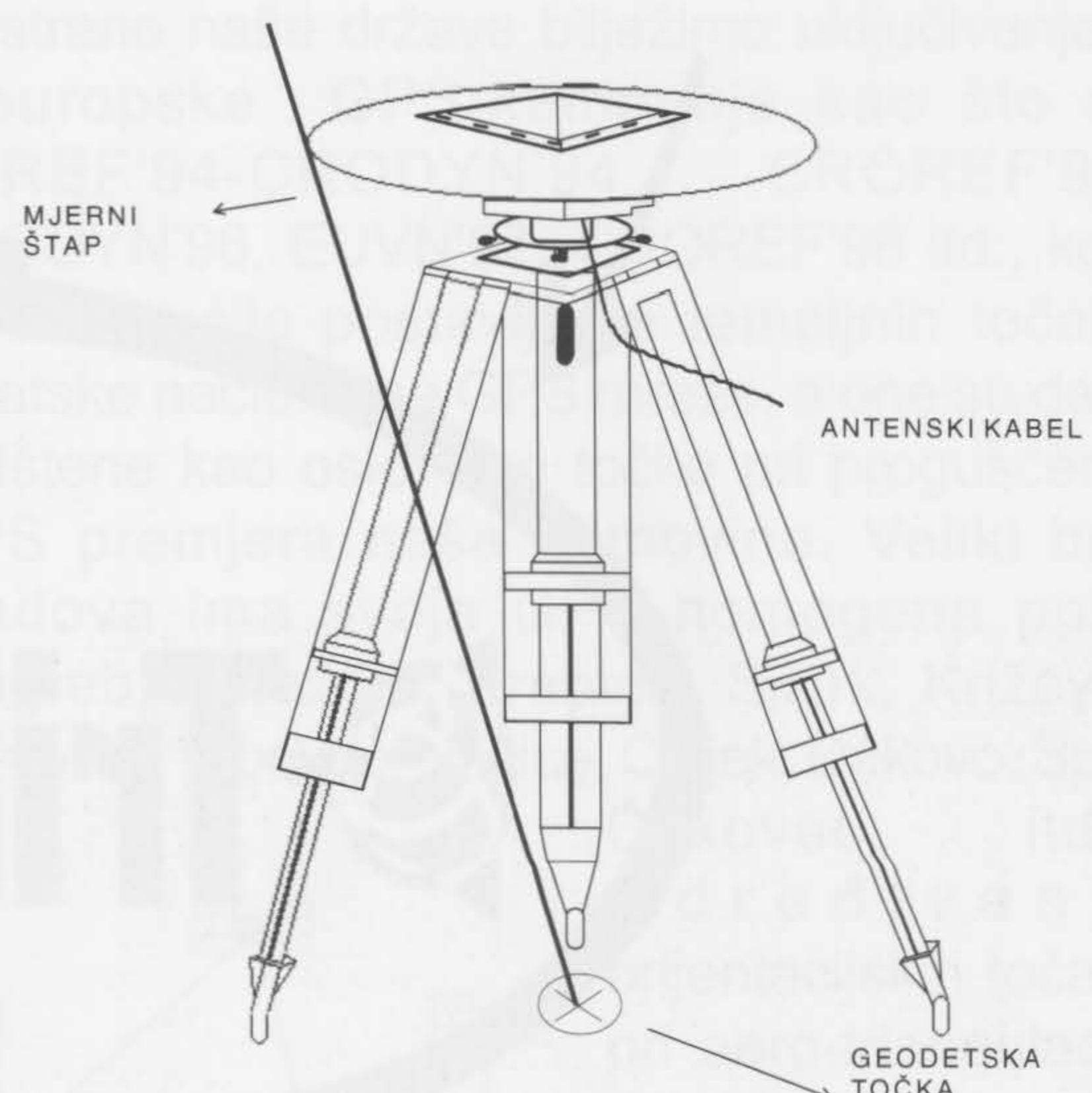
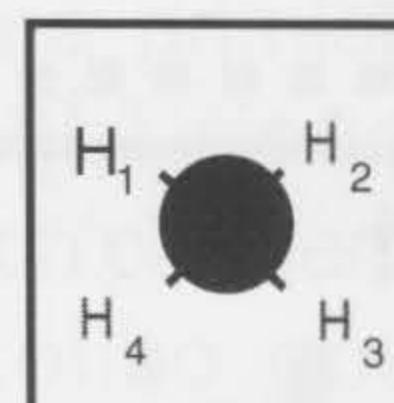
Prije postavljanja antene na točku potrebno je očitati serijski broj antene koji se nalazi sa donje strane te ga prepisati u zapisnik. Zatim se postavlja antena na točku i namješta u smjer sjevera. Ako se antena postavlja na točku tako da se zagipsa, potrebno je prvo centrirati i horizontirati podnožnu ploču, a tek tada prići gipsanju postolja.

Visina antene mjeri se minimalno na četiri različita mesta kružnika (na različitim stranama kružnika) i kao visina antene, koja se upisuje u prijamnik i zapisnik, uzima se izračunata aritmetička sredina. Kružnik na sebi ima 12 podjela (utora) na kojima se mjeri visina, npr. na broju 1,4,7,10. i sl. Ako su razlike kod mjerjenja visine antene na različitim mjestima kružnika međusobno veće od 2-3 mm, potrebno je ponovno navrhuniti libelu podnožne ploče te ponoviti postupak mjerjenja visine antene. Skicu mjerjenja visine antene (do kuda je mjereno)

OBAVEZNO nacrtati. Visina antene se uobičajeno mjeri do donje plohe antene. Posebnu pozornost skrećem na vođenje zapisnika. Naime, GPS zapisnik je potrebno voditi korektno i pedantno. Već se nekoliko puta pokazalo da stručnjak koji obraduje GPS podatke u slučaju "loše vođenog zapisnika" jednostavno ne može do kraja obaviti svoj posao obrade, optimiranja i izjednačenja mjerjenja. Nedostatak podataka u zapisniku (visina antene, do kojeg mesta je izmjerena visina, nedostatak početka i kraja opažanja) može prouzročiti značajne, pa čak i nepremostive prepreke prilikom obrade.

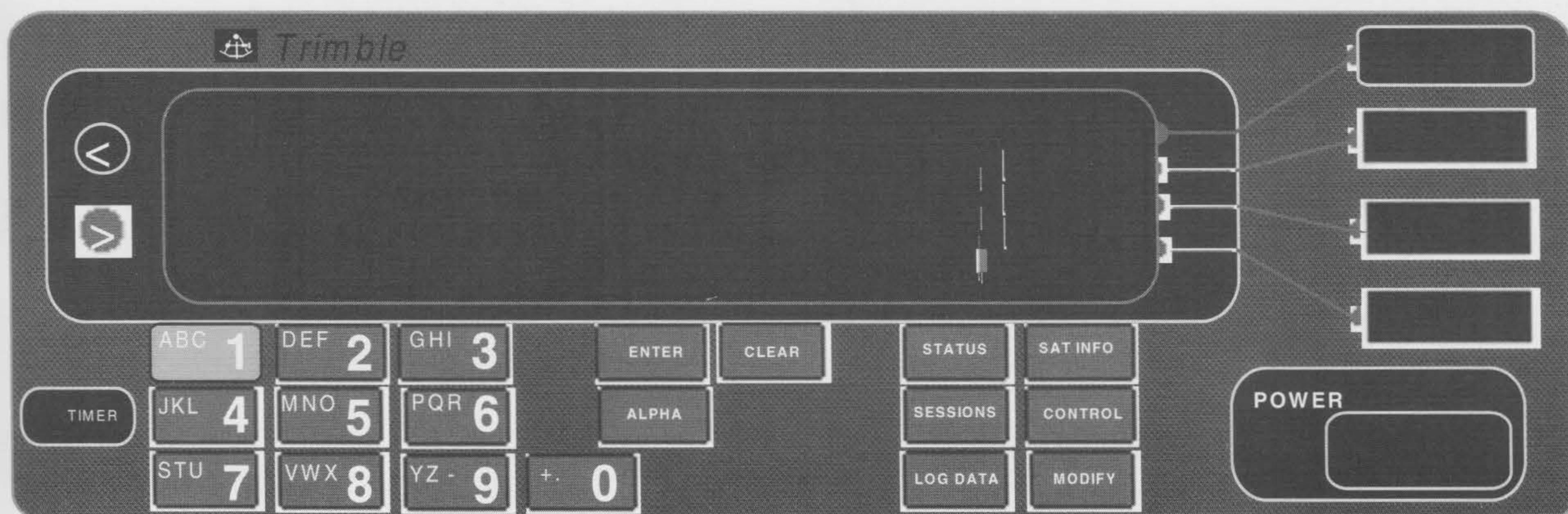
$$H_{\text{def}} = (H_1 + H_2 + H_3 + H_4)/4$$

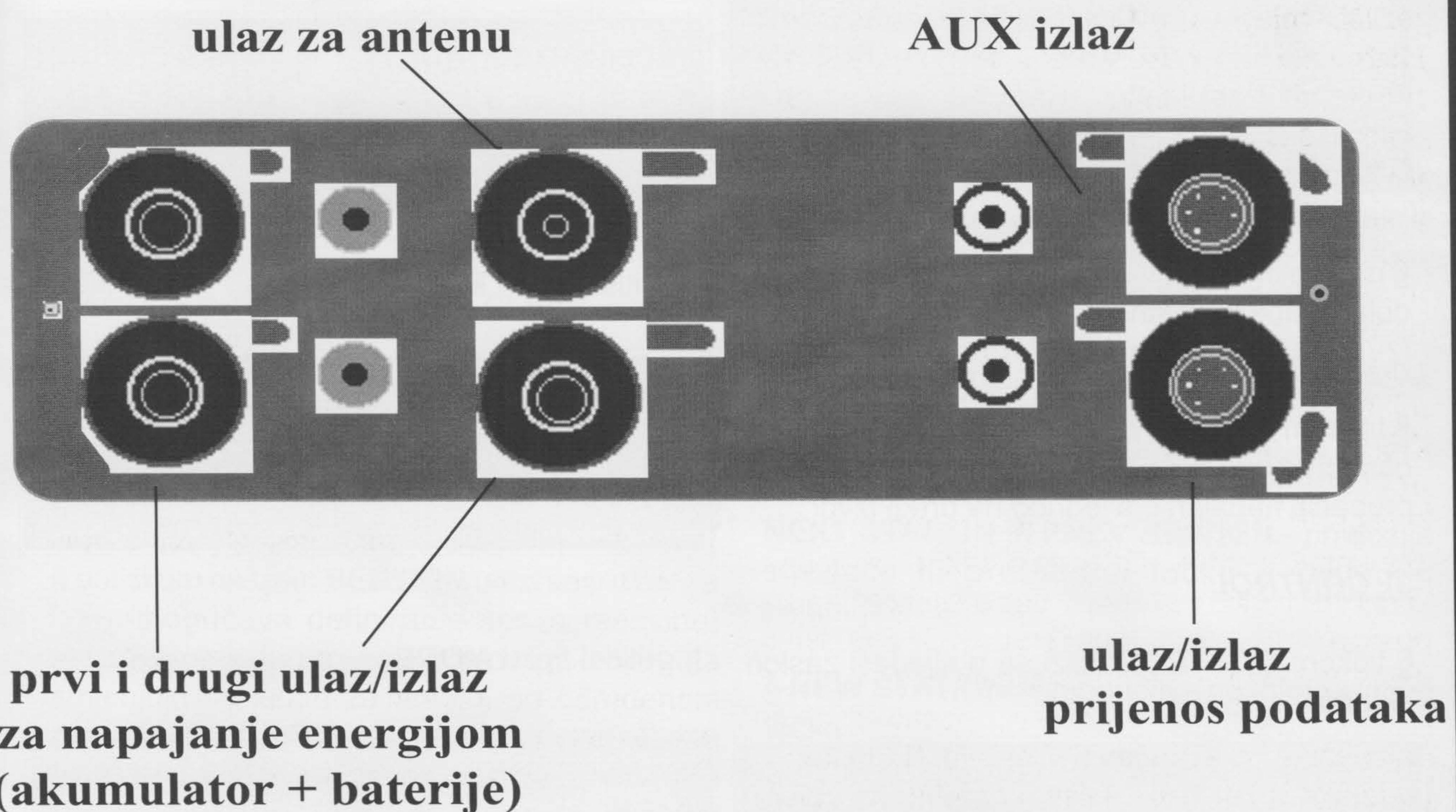
Slika 1. Metode mjerjenja visine antete

Mjerjenje visine antene treba provesti prije i poslije samog mjerjenja, ali nikako dok je mjerjenje u tijeku. Nakon mjerjenja potrebno je izmjeriti visinu antene i usporediti je s onom prije početka mjerjenja i zapisati promjene ako ih ima. Ako je tijekom mjerjenja došlo do pomaka antene (gurnuta i sl.), treba zapisati kakve su se promjene dogodile i u koje vrijeme. Na slici 1. su prikazane metode mjerjenja kada se antena nalazi na stupu (npr. trigonometar I reda) ili na stativu.

GPS UREĐAJA Trimble 4000 SSi

PREDNJA STRANA PRIJAMNIKA Trimble 4000 SSi

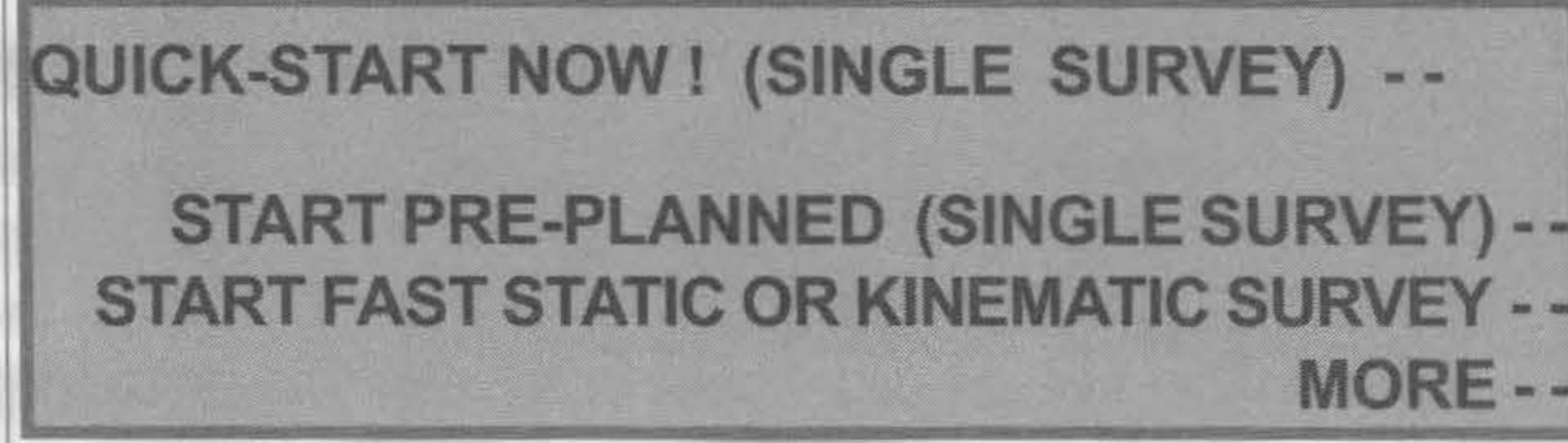
ZADNJA STRANA PRIJAMNIKA Trimble 4000 SSi

UKLJUČIVANJE PRIJAMNIKA

Prijamnik se uključuje nakon što je antena postavljena na točku i spojena preko kabela s prijamnikom, izvor napajanja priključen te visina antene izmjerena.

1) POWER

§ pritiskom na tipku **POWER** uključuje se prijamnik i nakon samo-testiranja prijamnika pojavljuje nam se sljedeći ekran:

2) CLEAR

§ nakon što se pojavi prethodni ekran, potrebno je pritisnitu tipku **CLEAR** i pojavit će se osnovni zaslon prijamnika

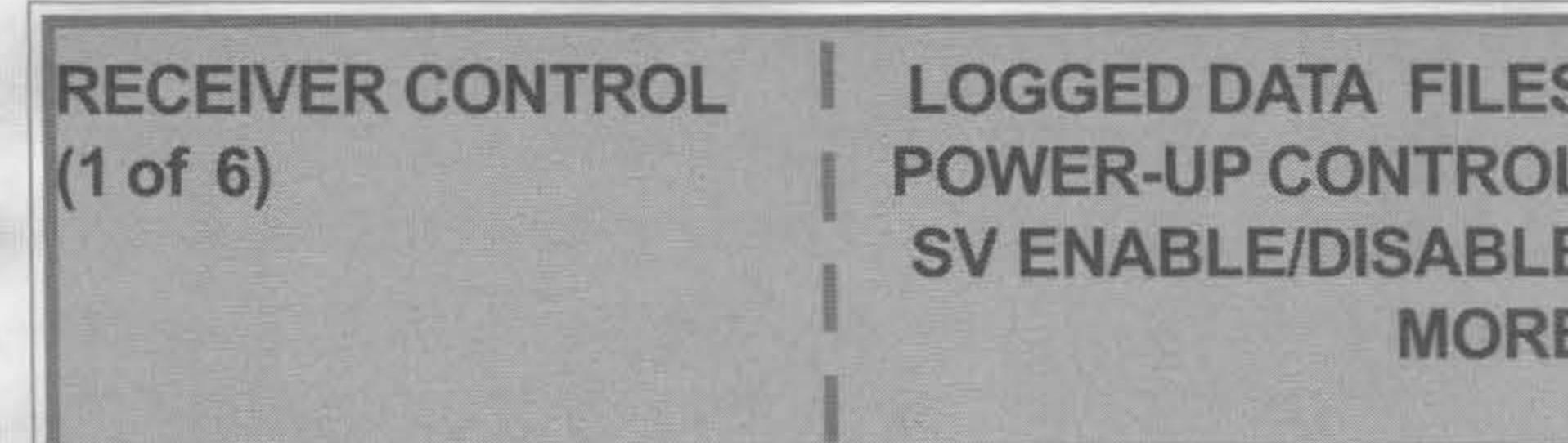

§ u zadnjem redu vidi se s kojeg serijskog porta dolazi napajanje strujom (PWR 1, 2 ili 3). Stanje izvora napajanja strujom prikazano je kvadratićima (5 kvadratića maksimalno)

§ tijekom mjerjenja potrebno je posebnu pažnju obratiti na ovu liniju, jer nam govori kada moramo prebaciti napajanje s jednog na drugi izvor

3) CONTROL

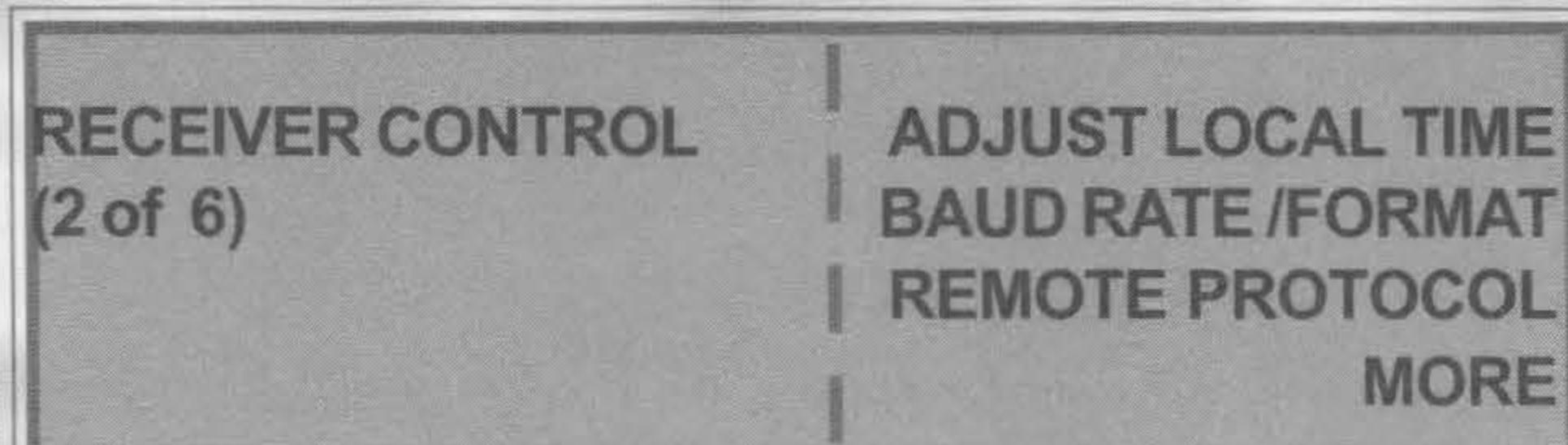
§ tipkom **CONTROL** ulazi se u sljedeći zaslon ekrana

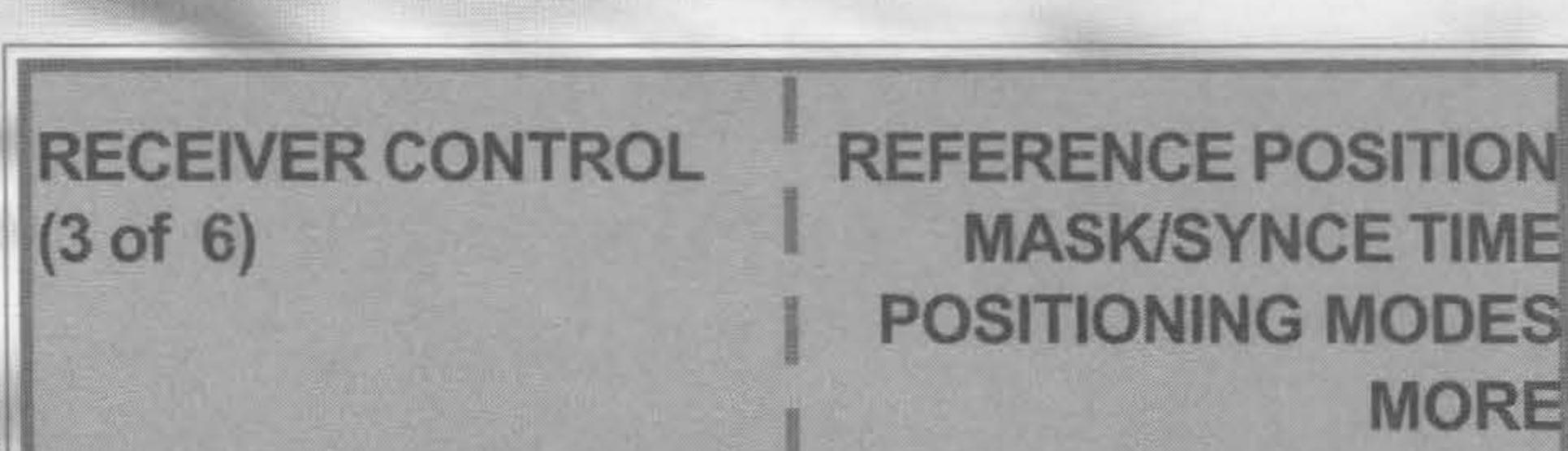
KONTROLA SLOBODNE MEMORIJE PRIJAMNIKA

§ pritiskom na tipku **CONTROL**, a zatim na tipku uz opciju **LOGGED DATA FILES**, provjeri se količina slobodne memorije prijamnika (zadnji red ekrana pokazje približnu slobodnu memoriju u satima); ako memorija nije dostatna za mjerjenje, potrebno je izbrisati suvišne datoteke

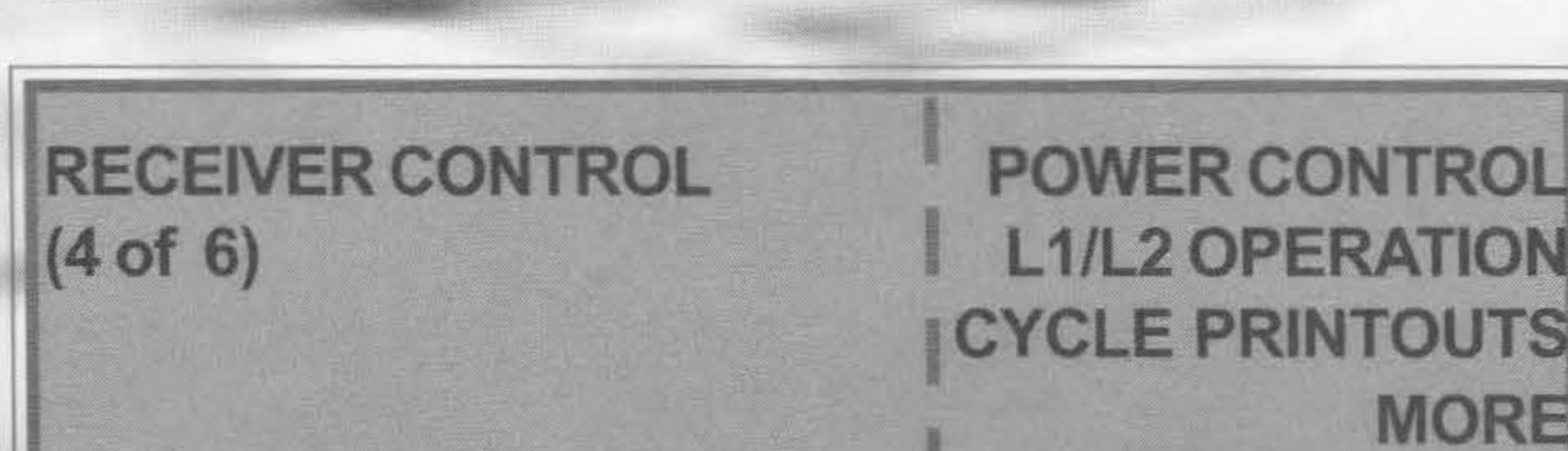
§ pritisni tipku **MORE**

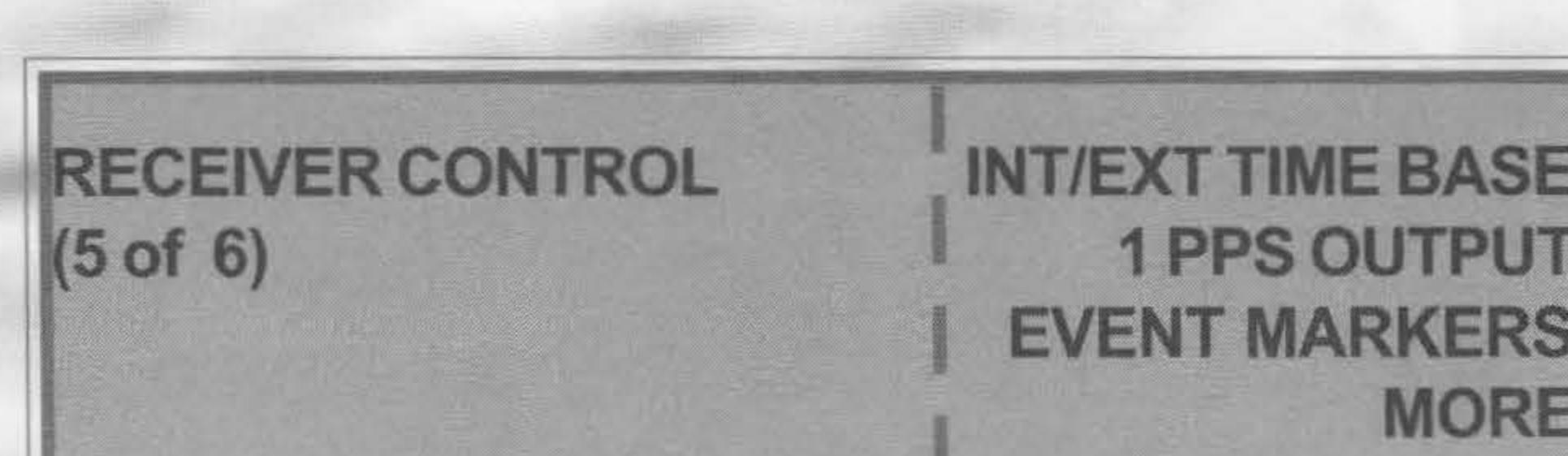
§ pritisni tipku **MORE**

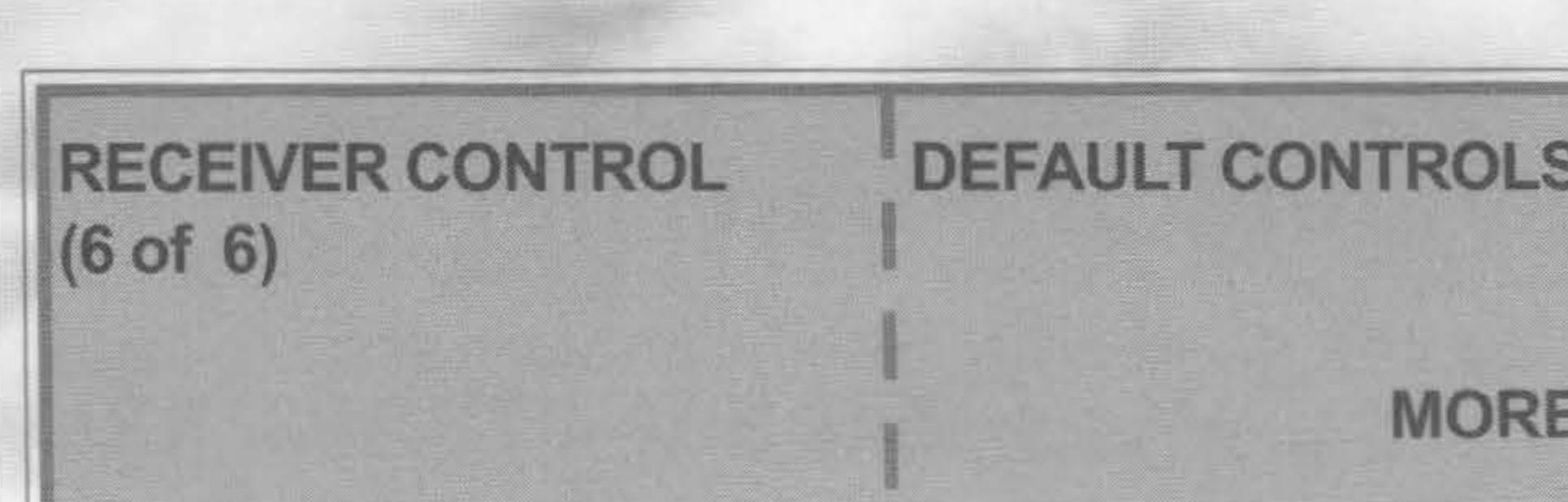
§ pritisni tipku **MORE**

§ pritisni tipku **MORE**

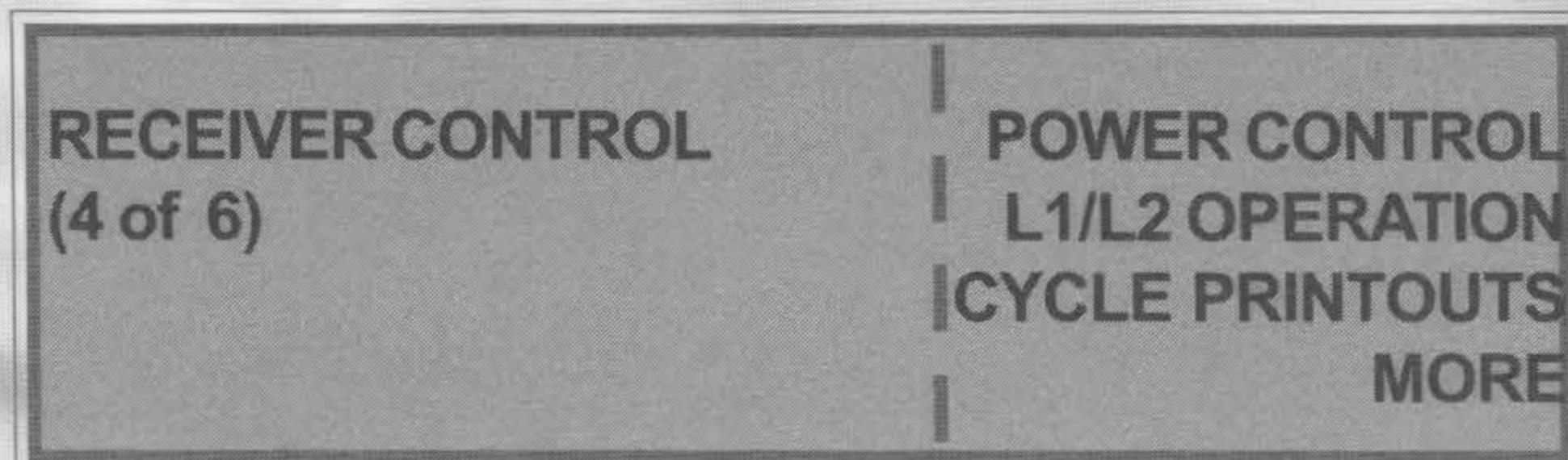
§ pritisni tipku **MORE**

SELEKCIJA ILI DEFINIRANJE TOČKE

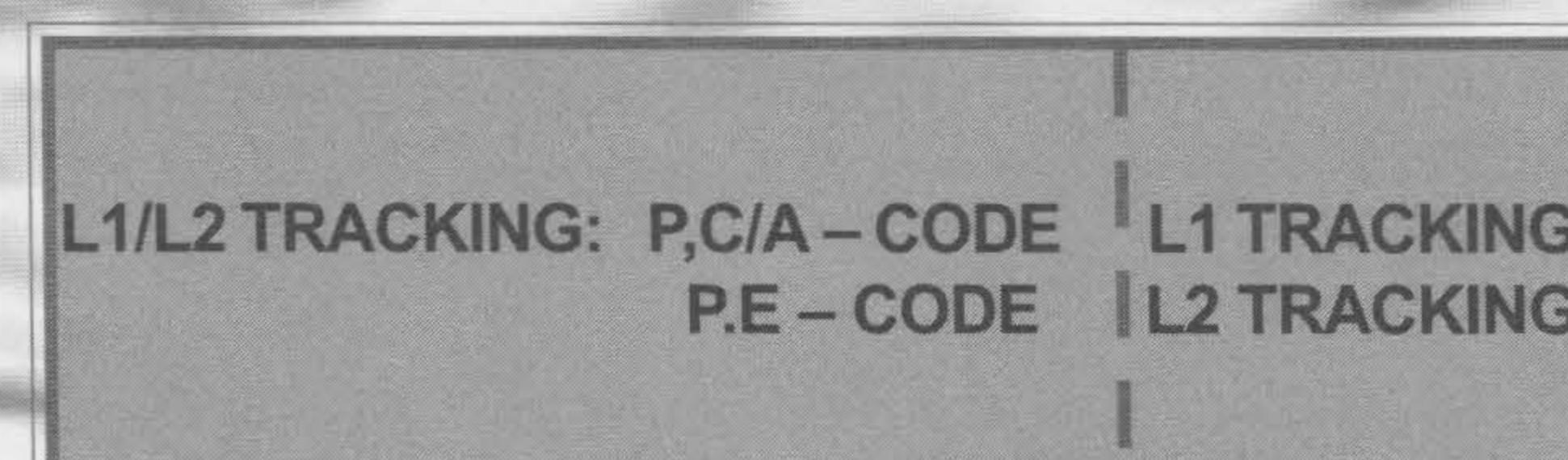
6) SESSIONS

§ pritisni **DEFAULT CONTROLS** i nakon samoresetiranja prijamnika ponovljamo postupak, te se dolazi do zaslona ekrana 4/6

4) L1/L2 OPERATION

§ pritisni tipku uz naredbu **L1/L2 OPERATION** i višestrukim pritiskom na tipku **L1 OPERATION** postavi sljedeće parametre

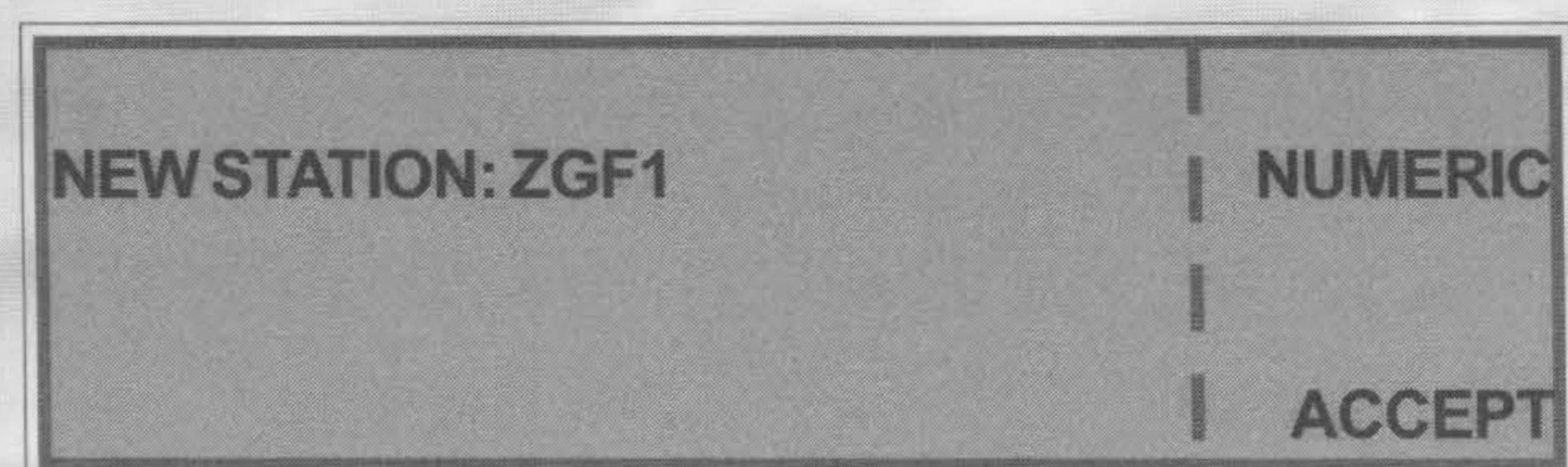
promjena postava obavezno se potvrdi tipkom **ENTER**

5) CLEAR

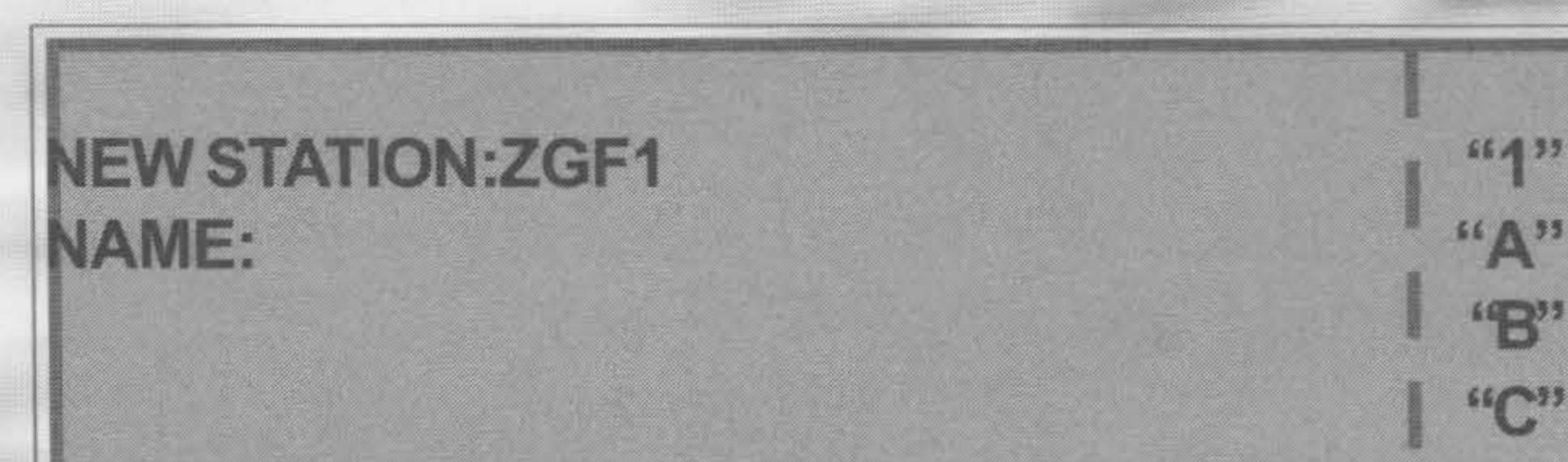
§ dvostrukim pritiskom na tipku **CLEAR** vraćamo se u osnovni zaslon ekrana

DEFINIRANJE MJERENJA (SESIJE)

§ pritiskom na tipku **SESSION** ulazi se u izbornik koji omogućava definiranje sesija (session) statičkih mjerjenja; ekrani ovog izbornika smjenjuju se jedan za drugim po određenom redu; tipkom **CLEAR** moguće je vraćanje jedan korak unatrag u procesu definiranja sesija, a pritiskom na **ENTER** potvrđuju se uneseni podaci i prelazi se na sljedeći ekran

§ upiši oznaku odnosno broj točke (najveća dužina četiri alfanumerička znaka) i pritisni tipku uz opciju **ACCEPT**; moguće je upisivanje kombinacije alfa i numeričkih znakova, što omogućavaju tipke sa lijeve i desne strane (numeric, >, <), kao i funkcionske tipke na samom zaslonu ekrana

§ nakon unošenja broja točke na ekranu se javљa opcija upisivanja imena točke gdje se, nakon upisivanja, ime točke potvrđuje pritiskom na tipku **ENTER**

§ važno je napomenuti da se u memoriji računala mogu naći točke koje smo prethodno opažali, a nismo ih obrisali, a one se mogu pregledavati ili eventualno pozvati na zaslono ekrana uporabom tipki **NEXT STATION** ili **PREV STATION**

§ pritiskom na crne tipke s desne strane ekrana omogućene su sljedeće opcije:

ALPHA/NUMERIC - prijelaz između alfa i numeričkog moda

NEXT STATION ili **PREV STATION** - prikazuje sijedeću ili prethodnu točku u memoriji prijamnika

§ NEW STATION - omogućava definiranje nove točke

§ DELETE IT - briše oznaku točke iz memorije prijamnika

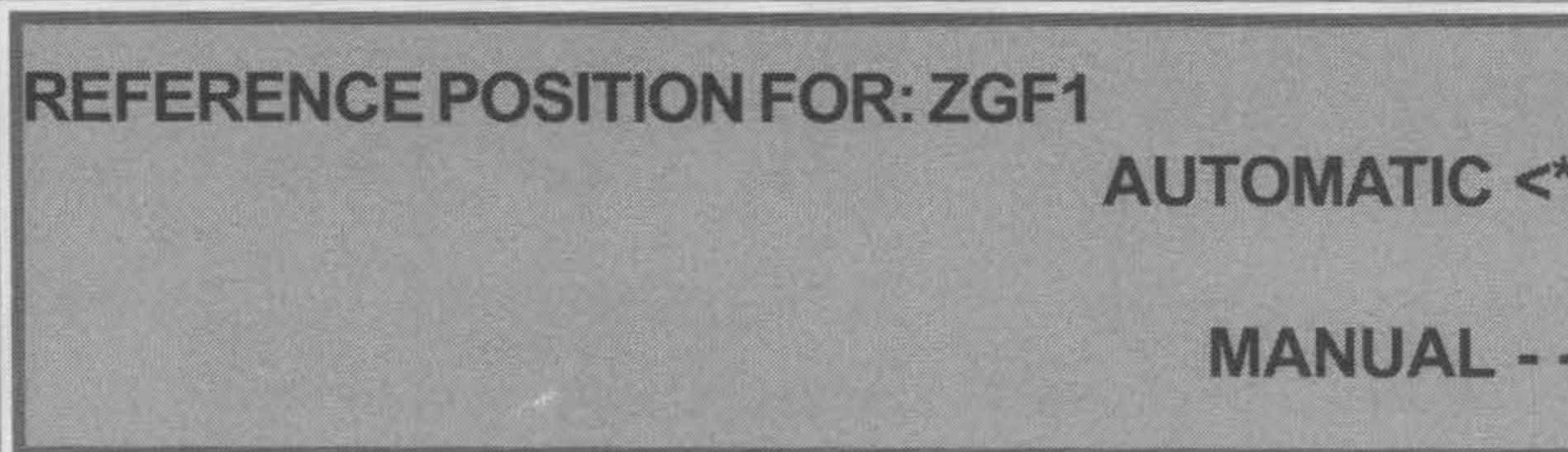
§ ACCEPT - potvrđivanje unesenih podataka i prijelaz na sljedeći ekran

7) ENTER

§ dvostrukim pritiskom na tipku **ENTER** ulazimo u opciju koja nam omogućava unos referentnog položaja točke

UNOS REFERENTNOG POLOŽAJA TOČKE

8) AUTOMATIC

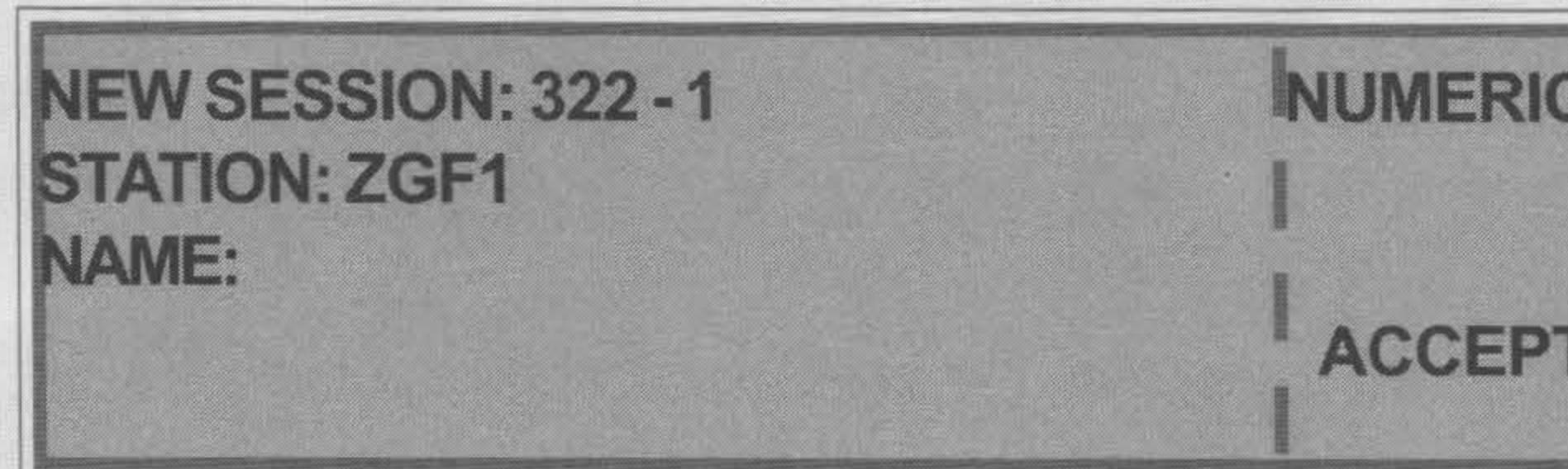

§ nakon ulaska u ovaj ekran potrebno je odabrat tipku uz opciju **AUTOMATIC**; ukoliko znamo koordinate točke, odabrat ćemo opciju **MANUAL** i ručno unijeti koordinate točke, i nakon unosa pritisnuti tipku uz opciju **ACCEPT**

ODABIR ILI DEFINIRANJE SESIJE (SESSION)

9) NEW SESSION

§ u idućem koraku otvara se ekran za odabir prethodne ili definiranje nove sesije (**NEW SESSION**)

§ naziv sesije se definira pomoću 4 broja, od koja su prva tri GPS dan u godini, a četvrti definira broj sesije

§ vrijednost GPS dana se nalazi u opciji **DATE**, pri osnovnom zaslonu ekrana

§ nakon toga potrebno je upisati oznaku točke (ID) i ime točke za koju se definira sesija

§ pritiskom na crne tipke s desne strane ekrana omogućene su sljedeće opcije:
ALPHA/NUMERIC - prelazak između alfa i numeričkog moda (ekvivalentno tipki **ALPHA**)

NEXT SESSION ili **PREV SESSION** - prikazuje sljedeću ili prethodnu sesiju u memoriji prijamnika

NEW SESSION - omogućava definiranje nove sesije

DELETE IT - briše sesiju iz memorije prijamnika
ACCEPT - potvrđivanje unesenih podataka i prijelaz na sljedeći ekran

10) ACCEPT

§ pritiskom na tipku **ACCEPT** potvrđujemo unešene promjene i novopostavljene parametre, te se otvara prozor koji omogućava namještanje specijalnih kontrola

11) USE RECEIVER DEFAULTS

SESSION 322-1 SPECIAL CONTROLS

USE SPECIAL CONTROLS -
USE RECEIVER DAFAULTS<*

12) MANUAL START BY USER

§ u navedenom zaslonu postoje tri opcije startanja prijamnika; prva je startanje od strane operatera, druga je startanje svaki dan u točno definirano vrijeme, a treća je jednom u točno definirani datum i vrijeme

SELECT SCHEDULE FOR: ZGF1 - 322 - 1

MANUAL STAR BY USER <*
ANY DAY AT SPECIFIED TIME--
ONCE AT SPECIFIED DATE AND TIME --

§ odabirom opcije **MANUAL START BY USER**, početak i završetak mjerjenja će biti kontroliran od opažača

13) POSTAVLJANJE PARAMETARA OPAŽANJA

STATION/SESSION: ZGF1 - 322 - 1
RECEIVER DEFAULT IN USE:
ELEVATION MASK: +15° Min SVs: 03
MEAS SYNC TIME: 015.0 SEC

MINUS
ACCEPT

§ uporabom strelica (> i <) postavljamo parametre opažanja (elevacijska maska i interval skupljanja podataka)

14) ACCEPT

§ pritiskom na tipku **ACCEPT** potvrđujemo postavljene parametre opažanja

DODAVANJE NOVE SESIJE

15) NO

ADD ANOTHER SESSION FOR STATION : 0705 ?	YES
*** 33 SESSIONS FREE***	NO

§ ovaj ekran daje mogućnost dodavanja sesije za trenutno opažanu točku

16) NO

ADD ANOTHER STATION ?	YES
12 SESSIONS FREE	NO
** 33 SESSIONS FREE**	

§ ovaj ekran daje mogućnost dodavanja novih točaka predviđenih za opažanje

17) START PRE-PLANNED (SINGLE SURVEY)

QUICK-START NOW! (SINGLE SURVEY) --
START PRE-PLANNED (SINGLE SURVEY) --
START FAST STATIC OR KINEMATIC SURVEY --
MORE --

§ pritiskom na opciju **START PRE-PLANNED (SINGLE SURVEY)** selektiramo startanje opažanja točke koju smo prethodno isplanirali

18) NEXT STATION ILI PREV STATION I ACCEPT

SELECT STATION: ZGF1 ID: 01	NEXT STATION
NAME: GEODETSKI FAKULTET	PREV STATION
ACCEPT	

§ uporabom naredbi **NEXT STATION** ili **PREV STATION** selektiramo željenu točku, i zatim pritisnemo tipku **ACCEPT**

19) NEXT SESSION ILI PREV SESSION , ACCEPT

SELECT SESSION: ZGF1-322-1	NEXT SESSION
STATION: ZGF1	PREV
SESSION	
NAME: GEODETSKI FAKULTET	ACCEPT

§ uporabom naredbi **NEXT SESSION** ili **PREV SESSION** selektiramo željenu sesiju i zatim pritisnemo tipku **ACCEPT**

UNOS PARAMETARA ANTENE

20) UNITS, NEXT, NEXT i ACCEPT

ANT HEIGHT: 00.000 METERS	UNITS
MEAS TYPE: UNCORRECTED	NEXT
ANT TYPE: COMPACT L1/2 W/GRND P	NEXT
ANT SERIAL: 000000	ACCEPT

§ u navedenom zaslonu ekrana unosimo vrijednost visine antene u metrima, način mjerjenja visine antene (uncorrected ili true vertical), tip i serijski broj antene koji se sastoji od zadnjih pet znamenaka očitanih na podnožju antene

§ nakon unosa, parametre potvrđujemo pritiskom na tipku **ACCEPT**

STARTANJE MJERENJA

21) START SURVEY

STATION/SESSION: ZGF1-322-1	START SURVEY
APPROX. MEMORY LEFT: 222	HR USER INPUT
SEARCHING FOR SVs	CHANGES
PWR 1[] 20:22 UTC	ABORT SURVEY

§ mjerjenje startamo pritiskom na tipku **START SURVEY**

KONTROLE TIJEKOM MJERENJA PRIJAMNIKA

§ u prvom redu ekrana vidljivo je ime datoteke u koju prijamnik pohranjuje podatke, te koliko je sati i minuta proteklo od početka mjerjenja (npr.:**LOGGING FOR 0:35**)

\$\$\$ VAŽNO!! Ako na ekranu ne piše LOGGING FOR, znači da mjerjenje nije u tijeku!

§ u drugom redu prikazana je približna slobodna memorija prijamnika (APPROX. MEMORY LEFT)

§ treći red pokazuje koje satelite prijamnik trenutno prati, odnosno čije signale prima

§ u četvrtom redu prikazan je broj serijskog porta s kojeg prijamnik dobiva napajanje (PWR1,2&3), stanje izvora struje (5 kvadratiča maksimalno), simbol da je antena priključena, te vrijeme

§ za provjeru i promjenu imena datoteke u koju se registriraju podaci mjerjenja pritisne se tipka uz opciju **FILE NAME**, ako je potrebno, provedu promjene i potvrde pritiskom na **ENTER** ili **ACCEPT**, te se vraćamo u osnovni zaslon ekrana dvostrukim pritiskom na tipku **CLEAR**

VAŽNO!!

§ tijekom mjerjenja NE SMIJU se mijenjati opcije koje definira tipka **CONTROL** (ne diraj tipku **CONTROL**); ukoliko smo slučajno pritisnuli tipku **CONTROL**, na ekranu će se pojaviti sljedeća poruka:

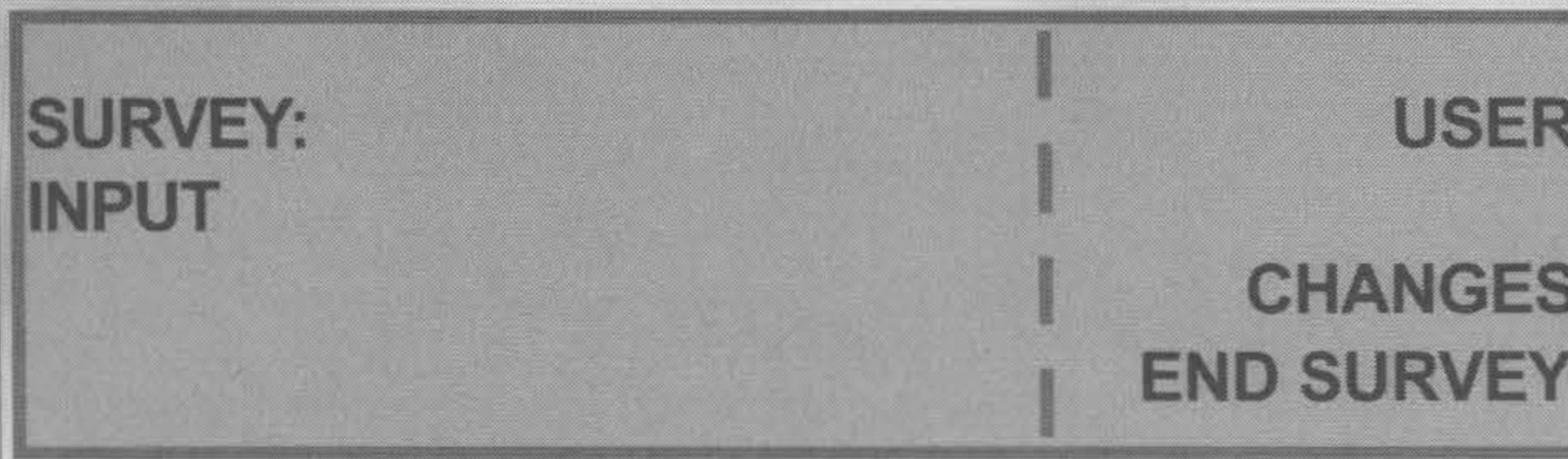
CAUTION!
**MODIFYING CERTAIN CONTROL PARAMETERS
MAY CAUSE LOSS OF LOGGED DATA !**
PRESS CONTROL TO CONTINUE, CLEAR TO EXIT!

§ pritiskom na tipku **CLEAR** napuštamo navedeni zaslon ekrana i vraćamo se u osnovni zaslon

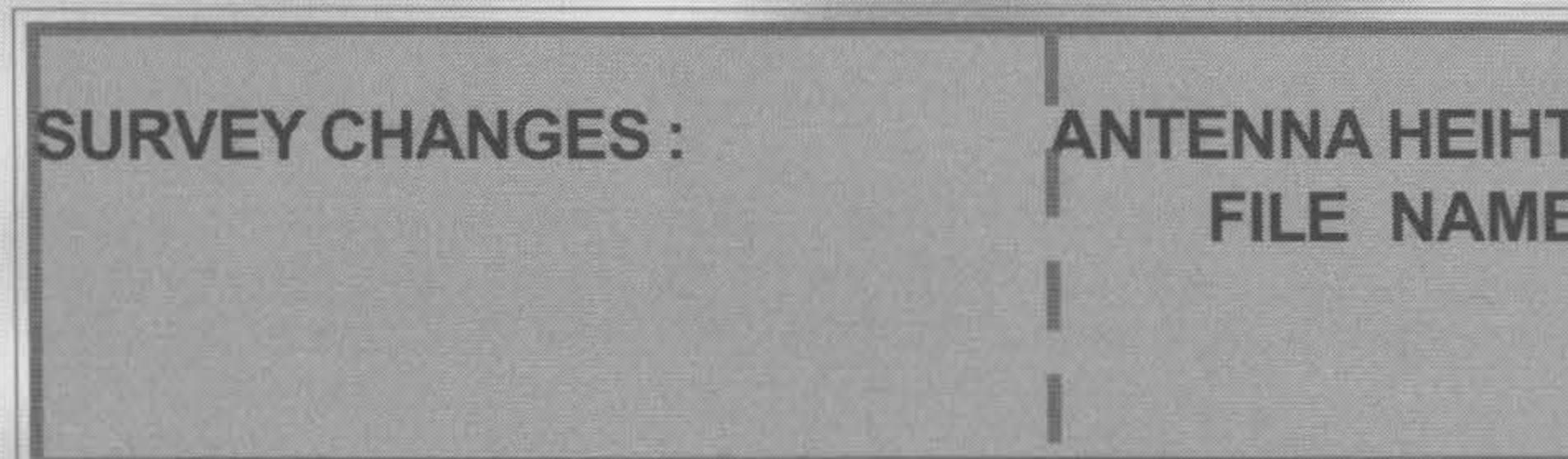
PROMJENE TIJEKOM OPAŽANJA

LOG DATA

§ tijekom mjerjenja moguće je provjeriti i promijeniti unesene podatke o anteni i o imenu datoteke u koju se registriraju podaci mjerjenja i to na sljedeći način:

§ pritisne se tipka **LOG DATA**, a zatim tipka uz opciju **CHANGES**

§ za provjeru i promjenu unesenih podataka o anteni pritisne se tipka uz opciju **ANTENNA HEIGHT**, te naprave potrebne izmjene, a potvrde se pritiskom na tipku uz opciju **ACCEPT**

PROMJENA BATERIJA ILI PREBACIVANJE IZVORA NAPAJANJA STRUJOM NA DRUGI SERIJSKI PORT TIJEKOM MJERENJA

§ kada su priključena dva izvora napajanja, prijamnik prvo koristi jedan, a nakon što je on potrošen automatski se prebacuje na drugi

§ s kojeg porta prijamnik dobiva struju, vidi se pritiskom na tipku **STATUS**, a zadnji red pokazuje PWR1, PWR2 ili PWR3

§ ručno prebacivanje napajanja na drugi serijski port izvodi se pritiskom na tipku **MODIFY**, a zatim na crnu tipku uz opciju **POWER**.

§ strelica pokazuje serijski port s kojeg prijamnik trenutno dobiva struju, kao i voltažu detektiranog napona

§ pritiskom na crnu tipku uz detektirani izvor struje moguće je prebacivanje na željeni dostupni (priključeni) izvor napajanja

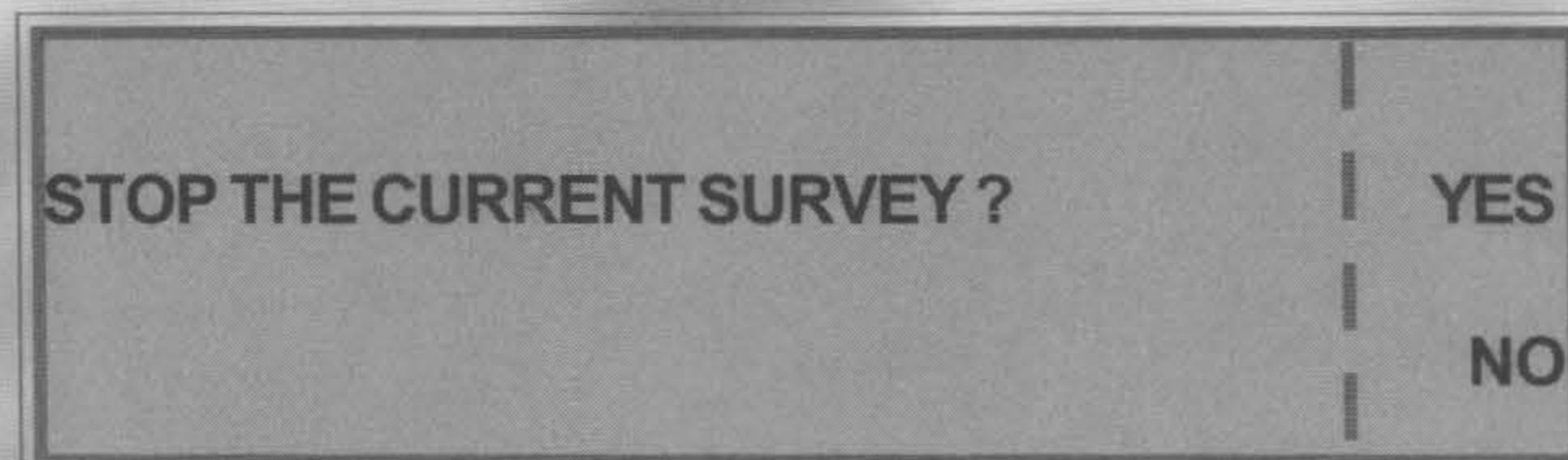
§ pritiskom na tipku **ENTER** vraćamo se u **MODIFY** izbornik, a zatim pritiskom na tipku **STATUS** u osnovni izbornik, gdje se u posljednjem redu može provjeriti s kojeg porta se dobiva izvor napajanja

ZAVRŠETAK MJERENJA - LOG DATA

§ pritisne se tipka **LOG DATA**, a zatim tipka uz opciju **END SURVEY**

§ na ekranu se javlja poruka: **STOP THE CURRENT SURVEY**; ako završavamo opažanje pritisne se **YES** ili **NO** ako se želi nastaviti s mjerenjem

§ pritiskom na tipku **YES** završavamo sa opažanjem te se podaci pohranjuju u memoriju prijamnika.

BRISANJE DATOTEKA IZ MEMORIJE PRIJAMNIKA

§ brisanje datoteka u prijamniku izvodi se pritiskom na tipku **CONTROL**, tipku uz opciju **LOGGED DATA FILES**, a zatim tipku uz opciju **DELETE**

§ pomoću tipki uz opcije **NEXT FILE** ili **PREV FILE** izabere se datoteka, a pritiskom na tipku uz opciju **DELETE IT** selektirana datoteka se briše iz memorije prijamnika

BRZA STATIKA

1) **POWER** – pritiskom na tipku **POWER** uključiti uređaj

2) **CONTROL** – pritisnuti više puta tipku **MORE**, sve dok se na zaslonu ne pojavi opcija **4/6**, odnosno **L1/L2 OPERATION**, gdje se pomoću tipke sa desne strane, postavlja opcija

P, C/A – code
P, E – code

§ tipkom **ENTER** OBAVEZNO potvrditi unešene promjene

3) **CLEAR** – tipkom **CLEAR** se izlazi iz opcije **CONTROL**

4) **LOG DATA**

5) **MORE**

6) **SETUP SURVEY CONTROLS**

7) **MODIFY FAST-STATIC CONTROLS**

§ ulaskom u opciju "Modify fast-static controls" postavljamo parametre opažanja brze statike

§ uporabom strelice, u gornjem redu postavljamo vrijednost elevacijske maske od 5° , 10° ili 15°

§ uporabom strelice postavljamo vrijeme opažanja (u minutama), kada su vidljiva 4, 5 ili 6 satelita

4	5	6	SVs
20	18	14	

Min. meas time 5 sec

8) **ACCEPT** – tipkom **ACCEPT** potvrđujemo unešene vrijednosti

9) **MORE**

10) **START FAST-STATIC OR KINEMATIC SURVEY** – pojavljuje se zaslon ekrana pri opažanju brzom statikom

11) **START** - ako je GPS antena postavljena na točku i ako je izmjerena visina antene, počinje se sa opažanjem pritiskom na tipku **START** koja se nalazi u desnom gornjem kutu

12) **MARK ID (BROJ ili OZNAKA TOČKE)**

§ kada smo startali opažanje, javlja se opcija upisa broja točke

MARK ID _____ 1

§ uporabom strelica unosimo broj točke koju opažamo
§ nakon korektnog unosa OBAVEZNO PRITISNUTI TIPKU ENTER

13) MOVE

§ kada je isteklo predviđeno vrijeme opažanja, pritisnemo tipku **MOVE**
§ otvara se zaslon ekrana u kojem unosimo izmjerenu visinu antene, način mjerena visine antene, tip i serijski broj antene

ANT. HEIGHT	01.734 m
MEAS. TYPE	UNCORRECTED
ANT. TYPE	COMPACT L1/L2 W/GRND P
ANT. SERIAL	077660

14) ACCEPT

§ pritiskom na tipku Accept potvrđujemo unešene vrijednosti

15) MOVE

§ dolaskom na novu točku, pod pretpostavkom da uređaj nismo gasili, pritisnemo tipku **MOVE** i opažamo novu točku

16) END SURVEY

§ nakon opažanja zadnje točke, pritisnemo tipku **END SURVEY**, pomoću koje prekidamo mjerjenje

§ pritiskom na tipku **END SURVEY**, uređaj postavlja pitanje da li zaista želimo završiti opažanje, gdje pritiskom na tipku **YES** potvrđujemo završetak opažanja, a samim tim i zatvaranje datoteke, nakon čega možemo ugasiti prijamnik

POSTAVLJANJE IMENA DATOTEKE

§ nakon startanja opažanja na prvoj točki (već je pritisnuta tipka **START**), sa desne strane ekrana pritisnemo tipku **INPUT/CHNGS**
§ javljaju se opcije

ANTENNA HEIGHT

FILE NAME

§ pritiskom na tipku **FILE NAME** mijenjamo ime datoteke iz njene standardne vrijednosti (npr. 7561-156-0, gdje su prve četiri znamenke rezervirane za broj prijamnika, sljedeće tri za GPS dan u godini i zadnja za broj sesije) u novu datoteku:

FILE NAME:

OLD: 7561-156-0
NEW: 0GF1-156-1

§ pritiskom na tipku **ENTER** potvrđujemo novo ime datoteke

§ pritiskom na tipku **CLEAR** vraćamo se u prethodni meni

NAPOMENA: ako je uređaj ugašen pri kretanju između točaka, startanjem opažanja na novoj točki ovaj postupak ponavljamo, s tom razlikom da umjesto prethodnog broja sesije, npr. 1, postavljamo u ime datoteke na mjestu oznake sesije br. 2 itd.

KONTROLA TIJEKOM MJERENJA

§ kada je uređaj uključen i opaža se točka, na ekranu sa desne strane se javljaju dvije opcije:

INPUT/CHNGS
STATUS

§ pritiskom na tipku **INPUT/CHNGS** javljaju se sljedeće opcije:

ANTENNA HEIGHT
FILE NAME

§ pritiskom na tipku **ANTENNA HEIGHT** možemo unijeti izmjerenu visinu antene, način mjerena, tip i serijski broj antene i pritiskom na tipku **ACCEPT** potvrditi unešene promjene

§ ovaj postupak se može napraviti tijekom opažanja, kada je ono već startano, dok se pri prekidu opažanja pritiskom na tipku **MOVE**, otvara ekran sa prethodno unešenim promjenama koje samo potvrdimo pritiskom na tipku **ACCEPT**

§ ukoliko tijekom mjerjenja nije načinjen ovaj korak, otvara se ekran sa vrijednostima iz prethodne točke, koje je potrebno sada promijeniti i potvrditi

§ pritiskom na tipku **STATUS**, javlja se ekran pomoću kojeg, tijekom opažanja, pratimo broj opažanih satelita i vrijeme preostalog opažanja

4 5 6 SVs

Require: 20:00 18:00 14:00
Best: 20:00 18:00 7:29

§ pritiskom na tipku **RETURN** vraćamo se u prethodni izbornik

VAŽNA NAPOMENA!!

§ postavljene vrijednosti opažanja za prijem 4 satelita je 20 minuta, 5 satelita 18 minuta i 6 satelita 14 minuta; ove vrijednosti nisu standardne, nego ovise o načinu rada, terenu, odnosno postavljenom zadatku

§ nakon zvučnog signala, kojim uređaj pokazuje da je vrijeme opažanja isteklo (npr. cijelo vrijeme opažanja je bilo 6 satelita i uređaj daje zvučni signal nakon 14 minuta), može se nastaviti opažanje još neko vrijeme, bez obzira što uređaj javlja poruku da je moguće ići na sljedeću točku, te tek tada pritisnuti tipku **MOVE** i krenuti na iduće opažanje.

Svim korisnicima GPS-a želim ugodan rad i uspješno obavljanje opažanja na terenu.

Danko Markovinović, dipl.ing.geod.

Prije odlaska na teren potrebno je prekontrolirati svu potrebnu opremu za uspješno obavljanje opažanja. Na terenu je potrebno ponijeti uz prijamnik i antenu, sve potrebne kablove, dodatne baterije ili akumulator, stativ, adapter, podnožnu ploču te metar ili štap za mjerjenje visine antene.